

GÜNÜMÜZ RUS ÖYKÜSÜ

TÜRKÇESİ: MADİNA ABDULLAYEVA

HECE

seçki

Madina Abdullayeva: 1999 yılında Rusya Fedarasyonu'na bağlı Kabardin Balkar Cumhuriyeti'nde dünyaya geldi. 2018 yılında lise eğitimini tamamlayarak üniversite tahsili için Kazakistan'a gitti. Kazakistan'ın Türkistan şehrinde bulunan Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Tıp Fakültesini kazandı. Çocukluğundan beri edebiyat ve sinemayla ilgilenmektedir. Lisede yazarlık etkinliklerine faal olarak katıldı. Karaçay Çerkes Cumhuriyetinde "Ana Dilim" yarışmasında birinciliği kazandı. Moskova'da Aleksandr Puşkin'e ithaf edilen Rus dili ve edebiyatı yarışmasında gümüş madalyayla ödüllendirildi. Yazarlık ve çevirmenlik yapmaktadır. Ana dili Balkarcanın yanı sıra ileri seviyede Rusça ve Türkçe bilmektedir.

GÜNÜMÜZ RUS ÖYKÜSÜ

Türkçesi:
Madina Abdullayeva

Editör:
Ömer Küçükmehtmetođlu

Hece Yayınları: 596

Seçki

©Hece Yayınları

Birinci Basım

Ocak 2021

Kapak Tasarımı

www.sarakusta.com.tr

Teknik Hazırlık

www.hece.com.tr

ISBN: 978-605-7547-86-6

Baskı

Emsal Matbaa Tanıtım Hizmetleri San. ve Ltd. Şti.

Sertifika No: 46753

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.

Konur Sokak No: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara

T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14

e-posta: hece@hece.com.tr

Sertifika No: 17672

İÇİNDEKİLER

Ön Söz / Madina Abdullayeve /	5
Çağdaş Rus Öykücülüğü / Ömer Küçükmehtemtođlu /	7
Rus Yazar, Senarist Viktoriya Tokareva ile Röportaj / Nataliya Ziverava /	13
Rus Yazar Olga Pokrovskaya ile Röportaj / Aleks Gıromov - Olga Şatohina /	19

GÜNÜMÜZ RUS ÖYKÜSÜ

İvan / Vladimir Bogomolov /	27
İlk Hatıralarım / Vasiliy Şukşin /	105
En Mutlu Günüm / Viktoriya Tokareva /	119
Fakir Akralalar / Ludmila Ulitskaya /	133
Şair ve İlham Perisi / Tatyana Tolstaya /	141
Çingene / Dina Rubina /	157
Hikâyeler / Dina Rubina /	181
Yeni Yıla Hediyeler / Olga Pokrovskaya /	221

ÖN SÖZ

Merhaba sevgili okurlar, bu kitabı elinize aldıysanız sizi başka bir dünyaya seyahat bekliyor demek çünkü her ülke ayrı bir dünyadır. Modern Rus öykülerine, modern Rus edebiyat dünyasına hoş geldiniz. Edebiyat bir ölçüde halkın sesidir onun yansımasıdır. Eğer bir ülkenin atmosferini hissetmek ve onun insanlarıyla yakınlaşmak istiyorsanız önce edebiyatıyla tanışmanız gerekir. Ama bu yolun en başında elimize hep en meşhur yazarların yani klasik yazarların kitapları geçiyor. Elbette klasik eserleri herkes okumalı. Ancak çağdaş yazarları da ihmal etmemek lazım.

Rus edebiyatının efsaneleri Puşkin'i, Çehov'u, Dostoyevski'yi, Gogol'u ve diğer klasik yazarların eserlerini muhtemelen dünya yüzünde tanımayan yoktur ancak her asrın kendi efsaneleri olması. Zaman değiştikçe her şey onunla birlikte değişiyor. Mesela Çehov'un Rusyası ile Dina Rubina'nın Rusyası aynı değil. İşte bu nedenle eski Rusya'yı tanıyan okuyucular için bugünlerin Rusya'sını tanımaya fırsat veren bu kitabı hazırladık. Seçkide çağdaş Rus edebiyatının yedi meşhur yazarının eserlerini derledik. Eseri Rusça orijinal metinlerinden tercüme ettim.

Kitabı hazırlarken yazarların biyografisini de inceledim. "Yetenekli insan her alanda yeteneklidir," bu Rus atasözünün gerçekten doğru olduğunu anladım çünkü o yazarların bazısının sadece edebiyat hayatında değil sinemada, gazetecilikte ve başka alanlarda da çok başarılı olduklarını öğrendim. Onların her biriyle tanışmak büyük bir zevkti. Böylece Rus çağdaş edebiyat dünyasının misafiri oldum. Sizlerin de bu eseri beğeniyle okuyacağınızı düşünüyorum.

Kazakistan'ın Türkistan şehrinde Türkçe hocam Dr. Ömer

Küçükmehmetođlu ile birlikte başlattığımız çalışmalar sonuç verdi ve bu eser oluştu. Öykülerin seçiminde, tercüme edilmesinde benden desteklerini esirgemeyen hocam Dr. Ömer Küçükmehmetođlu'na çok teşekkür ederim.

Rus edebiyatıyla ilgili çalışmaların artması dileklerle...

Madina Abdullayeva

8 Kasım 2020/Yeni Balkariya/Rusya Fedarasyonu

ÇAĞDAŞ RUS ÖYKÜCÜLÜĞÜ

Rus edebiyatı Çarlık dönemi, Sovyet dönemi ve Sovyet sonrası dönem olarak üçe ayrılmaktadır. Çarlık döneminde 19. yüzyılın ilk yarısında gelişim gösteren edebiyat 1917 devrim sonrası yeni bir döneme girdi. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra da Rus edebiyatı için yeni bir dönem başladı. Kapitalizmin Rusya'da yerleşmesi ve Rusya'nın diğer ülkelerle çok ciddi etkileşime girmesi Rus edebiyatına yansımıştır.

19. yüzyıl Rus edebiyatının birçok edebî türüyle Batılaşma eğilimini tamamladığı birasırdır. Bu yüzyılda romantizm, realizm, eleştirel gerçekçilik, natüralizm akımlarının temsilcilerine ait edebî eserlere rastlamaktayız. Puşkin, Gogol ve Çehov'un yenilikçi uygulamalarıyla Turgenyev, Dostoyevski, Lev Tolstoy gibi yazarlar da öykü türünde verdikleri eserlerle dikkat çekmektedirler. 19. yüzyılın ikinci yarısında en fazla dikkat çeken yazar ise Anton Çehov'dur.¹ Rus öyküsü denince herkesin aklına şüphesiz ilk önce Gogol ve Çehov gelir. Rus öykücülüğünün kurucusu bu iki büyük yazar dünya edebiyatı klasikleri arasına da girmiştir.

Gogol'la Rus edebiyatında yeni bir dönem başlamış ve günümüze kadar sürmüştür. Rus edebiyat eleştirmenleri bu dönemi Gogol devri olarak adlandırmaktadırlar.² Çehov ve Gogol'un kitapları Türkiye'de ve dünyanın birçok yerinde defalarca basılmıştır.

¹ Prof. Dr. Birsen Karaca, "Rus Edebiyat Tarihinde Öykü Türünün Gelişim Evreleri", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Sayı: 44, 1 (2004) s.149-167.

² Pyotr Kropotkin, *Rus Edebiyatında İdealler ve Gerçekler*, Çeviren: Burak Ş. Çelik, Hece Yayınları, 2018, Ankara, s.89.

Seçkide yer verdiğimiz eserlerin büyük kısmı hayatlarının ilk yarısını Sovyet döneminde yaşamış olmakla birlikte Sovyet sonrası Rusya’da da sanat hayatlarına aktif şekilde devam etmiş yazarlardır. Çağdaş Rus edebiyatından seçtiğimiz Vladimir Bogomolov, Vasilii Şukşin, Viktoriya Tokareva, Ludmila Ulitskaya, Tatyana Tolstaya, Dina Rubina, Olga Pokrovskaya’nın öykülerini okuyacaksınız. Eserin başında Rus öykücülerden Viktoriya Tokareva ve Olga Pokrovskaya ile yapılmış iki röportaj yer almaktadır. Rus öykücülüğü ve yazarların kendi yazma eğilimleriyle ilgili bilgileri bu iki röportajdan edinebilirsiniz.

Dina Rubina, Ludmila Ulitskaya, Tatyana Tolstaya, Ludmila Petruşevskaya, Viktoriya Tokareva, eleştirmenlere göre çağdaş Rus nesrinin usta beş kadın yazarıdır.³ Ayrıca Viktoriya Tokareva, Ludmila Ulitskaya, Tatyana Tolstaya postmodern geleneğin Rus edebiyatındaki önemli temsilcileridir.⁴

Vladimir Bogomolov’un “İvan” adlı uzun öyküsüne ayrı bir paragraf açmak istiyorum.

“İvan” adlı uzun öykü Andrey Tarkovski tarafından “İvana Destva” (İvan’ın Çocukluğu) ismiyle 1962 yılında sinemaya aktarılmıştır. Bu Andrey Tarkovski’nin uzun metrajlı ilk denemesi olan dram filmidir.⁵ Bu film Rus tarihinde silinmez izler bırakan Rus-Alman savaşıyla ilgilidir.

Çağdaş Rus edebiyatının önemli nesir yazarlarından olan Viktoriya Tokareva aynı zamanda meşhur bir senaristtir. Sovyet Rus sinemasının klasikleri arasında yer alan ve milyonlarca insanın izlediği filmlerin senaryolarının yazarıdır. Rusça öğrenirken ve öğrendikten sonra onun *Djentilemeni Udaçi* (Başarı Centilmenleri,

³ <https://59.ru/text/entertainment/54054511/>Erişim: Viktoriya Tokareva ile Röportaj, 1 Kasım 2020.

⁴ Birsen Karaca, *Rus Edebiyatının Mihenk Taşları*, Hece Yayınları, 2019, Ankara, s.47.

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=aRkPoF7iVGc&ct=1441s>Erişim: 29 Ekim 2020.

1971), *Mimino* (Mimino, 1977), *Pered Ekzamenov* (Sınavdan Önce, 1977) gibi meşhur filmlerini defalarca izledim. Bu filmleri Rus dil-liler içerisinde bilmeyen yoktur desek yanlışmış olmayız. Viktoriya Tokareva Rusya'nın yaşayan en büyük yazarlarındanadır.

Dina Rubina'nın *Porselen Hikâyeler* eserinde Rus kültürüne ait birçok öge ve Rus meşhurların isimlerine rastlamaktayız. 1832 yılında Çarlık Rusyasının Dulyovo şehrinde porselen fabrikası kuruldu. Bu fabrikanın ilk sahibi Kuznetsov ailesiydi. Dina Rubi-na'nın *Porselen Hikâyeler* eserinin kahramanı Sanatçı Yevgeniya Leonidovna Rakitskaya da o fabrikanın çalışanlarından biriydi. Onun asıl adı Asta Davidovna Brjezitskaya idi ve bu öykü ona ithaf edilmiştir. Öyküde Rusya'da yaşamış birçok meşhur insanın ismi geçmektedir.

Mesela Doktor Bakulev Aleksandr Nikolayeviç (1890-1967) Sovyetler Birliği'nde meşhur bir cerrahtı. Faina Georgiyevna Ranevskaya (Fanni Girşevna Feldman 1896-1984) SSCB tiyatro ve sinema devlet onur oyuncusudur. Valeri Pavloviç Çıkalov, Sovyetler Birliği kahramanı ünvanını almış bir pilottur. Eldar Riyazanov yönetmen, senarist ve yazardır. Rusya'da yeni yılda her sene tele-vizyonlarda mutlaka gösterilen *İroniya Sudbı İli S Lyogkim Parom* (Kaderin İronisi ya da Sıhhatler Olsun) adlı filmin ve pek çok meşhur filmin yönetmenidir.

Vasiliy Şukşin'in hayatından kesitlerin yer aldığı "İlk Hatıralarım" adlı öyküde Sibiryayı ve Rus köy hayatıyla ilgili anı-ları okuyacaksınız. Yazar aynı zamanda sinema enstitüsünde eğitim almış ve sinema oyunculuğu da yapmıştır.

Türkiye'de Rus öykücülüğüyle ilgili yayınlanan seçkilere de kısaca değinmek istiyorum. Türkiye'de Rus öykülerinden seçkiler yayınlanmıştır. Bu seçkilerde daha çok klasik yazarlardan çeviriler yer almıştır. Prof. Dr. Birsen Karaca tarafından hazırlanan *Rus Edebiyatı Öykü Antolojisi*, 2010 yılında Kavis yayınları arasında çıkmıştır.

Rus Öyküleri adıyla Notos Kitap yayınları arasında çıkan seçki-
de klasik yazarlara yer verilmiştir. İstanbul'da 2017 yılında basılan
bu eserin çevirmenleri Mehmet Özgül ve Uğur Büke'dir. Eserde
Nikolay Karamzin, Aleksandr Bestujev Marlinski, Vladimir Odo-
yeski, Aleksandr Puşkin, Nikolay Gogol, Mihail Lermontov, İvan
Turgenyev, Fyodor Dostoyevski, Aleksandr Levitov, Vladimir
Korolenko, Vsevolod Garşin, Lev Tolstoy, Anton Çehov ve Leonid
Andreyev'in öykülerine yer verilmiştir.⁶

Rus Öyküleri adıyla yayınlanan bir başka seçki Kırmızıked
yayınları arasında çıktı. Kitapta Fyodor Dostoyevski, Leonid And-
reyev, Lev Tolstoy'dan öyküler yer alıyor. Eser Sabri Gürses tara-
fından Türkçeye kazandırıldı. 2019 yılında ikinci baskısını yaptı.⁷

Türkiye'de bu alanda yapılan antoloji çalışmalarını inceledik.
Ayrıca Rusya'da ve Türkiye'de Rus nesriyle ilgili yayınlanan maka-
le ve röportajları okuyarak elimizden geldiğince modern, meşhur
yazarlardan oluşan bir eser hazırlama yoluna gittik. Birçok yönüyle
Rus kültürünü, Rus sosyal hayatını yakından tanıma imkanı bula-
cağınız bir seçki oluşturmaya çalıştık.

Kazakistan'ın Türkistan şehrinde Türkoloji Enstitüsü Müdür-
lüğü görevini yürüttüğüm sırada başlattığımız tercüme çalışmaları
bugün bu eserle meyvesini verdi. Ahmet Yesevi Üniversitesi Tıp
Fakültesinden öğrencim Madina Abdullayeva ile birlikte seçip
hazırladığımız bu eseri zevkle okuyacağınızı düşünüyorum.

Türkiye'de Rus edebiyatıyla ilgili tercüme çalışmalarının art-
ması dileklerimle...

Dr. Ömer Küçükmehtetoğlu
3 Eylül 2018/Türkistan
12 Kasım 2020/K.Maraş

⁶ *Rus Öyküleri*, Çevirenler: Mehmet Özgül, Uğur Büke, Notos Kitap Yayınları,
2017, İstanbul, s.1-9.

⁷ Sabri Gürses, *Rus Öyküleri*, Kırmızıked Yayınları, 2019, İstanbul, s.1-5.

RUS YAZAR, SENARİST VİKTORİYA TOKAREVA İLE RÖPORTAJ:

Konuşan: Nataliya Zivereva

*Hayatın son günlerini zor geçirenleri sevmem.
Hem yaşlılık ölmekten daha iyidir.*

Viktoriya Samoylovna Tokareva 20 Kasım 1937'de Leningrad'da bir mühendis ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Gençliğinde tıp okumak istedi ama Tıp Fakültesi'ni kazanamadı. Müzik eğitimi almak zorunda kaldı. Leningrad'da önce Müzik Lisesi'ni bitirdi sonra Rimskiy Korsakov Müzik Üniversitesinde okudu. Evlendikten sonra Moskova'ya taşındı. Çocuk Müzik Okulunda müzik öğretmeni olarak çalıştı ve aynı zamanda nesirler kaleme almaya başladı. Daha sonra "Mosfilm" (Moskova Film) film stüdyosunda editör olarak çalışmaya başladı. 1962'de S. A. Gerasimov Rus Devlet Sinematografi Enstitüsünün Senaryo Yazım Bölümüne başvurdu ve 1967'de buradan mezun oldu. Üniversitedeki eğitiminin ikinci yılında Tokareva ilk kısa öyküsü *Den Bez Vranya* (Yalansız Bir Gün) Molodaya Gvardiya Yayınevi tarafından yayımlandı. 1971'de SSCB Yazarlar Birliğine kabul edildi. Halihazırda Moskova'da yaşamakta ve çalışmaktadır. Tokareva'nın eserleri İngilizce, Almanca ve Danca'ya çevrildi. Edebiyat eleştirmenlerine göre çağdaş Rus edebiyatında kalemi güçlü olan beş kadın yazar vardır. Bunlar Ludmila Petruşevskaya, Dina Rubina, Ludmila Ulitskaya, Tatyana Tolstaya, Viktoriya Tokareva'dır. Viktoriya hanım röportajları sevmez. Yazarın düşündüklerine göre röportaj vermek kıymetli vakti boşuna harcamak demektir, hem bu iş aşırı

bir enerji ister. Viktoryiya hanım genellikle o enerjiyi kendi mesleğine adamayı tercih eder. Yine de yazar istisna olarak bazen röportaj vermeyi kabul ediyor.

– *Viktoryiya Samoylovna sizin eserleriniz ilk olarak 1970’li yıllarda yayınlanmış ama siz hâlâ çağdaş yazarlar arasında sayılmaya devam ediyorsunuz. Nasıl?*

– Çünkü ben bütün hayatım boyunca kendimi ve sizleri yani toplumu yazdım.

– *Sizce son kırk yılın içerisinde Rus edebiyatında nasıl değişiklikler oldu?*

– 1970’li yıllar edebiyat için iyi zamanlardı. Şimdi hem edebiyat hem sinema oldukça basit bir hal aldı. Kadın polisiye eserlerini okuyamıyorum, oldukça sıkıcı. Benim çok sevdiğim edebiyat eleştirmeni Novikov’un dediği gibi laf salatasından ibaret. Otuzlu yaşlarda çağdaş yönetmenlerin filmlerini benim damadımın (Valeriy Todorovskiy) “Sevgili” filmi ile kıyaslarsak onların yaptıkları bana çok ilkel geliyor. Tarafalı değilim ve gerçekten bu konuda çok âdil bir insanım.

– *Hayatınızda dahi insanlarla karşılaştınız mı hiç?*

– Evet, birkaç kişi var... Dört kişi tam olarak: Fellini, Volodya Voynoviç... Oh... Şimdi hepsini teker teker saymak doğru olmaz diğerleri gücenebilir sonra.

– *Darya Dontsova her gün en az on beş sayfa yazıyor. Peki, sizin öyle bir kuralınız var mı?*

– İki sayfa yazıyorum ve her gün değil. Ben bu sözlerimle kimseyi incitmek istemem hele Darya Dontsova gibi bir tatlı insanı hiç... Bence bir gün içerisinde on beş iyi sayfa yazmak imkânsız.

– *Yaratıcı süreç size kolay mı geliyor zor mu?*

– Kolay tabii neden zor olsun? Zaten yaptığınız iş size zor geliyorsa yapmayın, başka bir şey yapın. Yazmakla ben kendi kendimi eğlendiriyorum. Ben kendi mesleğimle evliyim, o beni besliyor, giyindiriyor, eğlendiriyor, bana yeni arkadaşlar veriyor.

– *Bize yaratıcı süreç nasıl oluyormuş anlatır mısınız?*

– Birdenbire inanılmaz bir ilham geliyor. Sonra ben masaya oturup gürültüden uzaklaşıyorum, gereksiz düşünceleri bir kenara bırakıyorum ve yazıyorum. O anlarda benim içimden bir akım geçmeye başlıyor ve o akımın kaynağı nereden geliyor benim için belli değil. Böyle zamanlarda ben kendi kendimden daha akıllı oluyorum.

– *Siz eserlerinizi bilgisayarda mı yazıyorsunuz?*

– Hayır, genelde kalemle kâğıda yazarım. Kalemim dolma kalemdir ben onu sürekli mürekkeple dolduruyorum. Kullandığım kâğıdım da pek kalitelidir. Bunlar işe konsantr olabilmek için çok önemli.

– *O zaman siz baskıya el yazmalarınızı veriyorsunuz demek?*

– Hayır, benim bu işler için tuttuğum bir asistanım var. O bana geliyor ve benim yazdıklarımı bilgisayara geçiriyor. O yazıyor ben de koltukta oturup ona dikte ediyorum.

– *Viktoriya Samoylovna edindiğimiz haberlere göre son zamanlarda eser bastırmak oldukça zorlaşmış. Doğru mu?*

– Birkaç yayınevi benim el yazmalarım için birbirlerini parçalamaya hazır. Bazen benim eserlerimi okumadan doğrudan baskıya gönderdiklerini düşünüyorum. Bu arada ben kendim de okumuyorum, eserlerimi sadece yazıyorum. Yayınevleri benim bu konuda titiz davrandığımı biliyorlar. Benim için yazar olmak para kazanmak değildir, mutlu olmanın yoludur. Yaptığım iş için asla avans almam çünkü kendimi borçlu hissetmeyi sevmem.

– *Kitaplarınız size ne zaman istikrarlı bir gelir getirmeye başladı?*

– Tam olarak hatırlamıyorum ama ilk küркümü otuz yedi yaşımda almıştım. Eşimle ben sürekli çalışmamıza rağmen hiçbir zaman zengin bir hayat süremedik.

– *Evlendikten sonra eşiniz sizi mesleğinizden dolayı bir anda ünlü olmanızı hiç kıskanmamış mıdır?*

– Hayır. İlk başta S. A. Gerasimov Rus Devlet Sinematografi